

Skarnbassen

Kejserens hest fik guldsko; guldsko på hver en fod.

Hvorfor fik han guldsko?

Han var det dejligste dyr, havde fine ben, øjne så kloge og en manke, der hang som et silkeslør ned om halsen.

Han havde båret sin herre i krudtdamp og kugleregn, hørt kuglerne synge og pibe; han havde bidt om sig, slået om sig, kæmpet med, da fjenderne trængte på; med sin kejser sat i et spring over den styrtede fjendes hest, frelst sin kejsers krone af det røde guld, og derfor fik kejserens hest guldsko, guldsko på hver en fod.

Og skarnbassen krøb frem.

"Først de store, så de små," sagde den, "dog det er ikke størrelsen, som gør det." Og så strakte den frem sine tynde ben.

"Hvad vil du?" spurgte smeden.

"Guldsko!" svarede skarnbassen.

"Du er nok ikke klarhovedet!" sagde smeden, "vil du også have guldsko?"

"Guldsko!" sagde skarnbassen. "Er jeg ikke lige så god som det store bæst, der skal have opvartning, strigles, passes, have føde og drikke. Hører jeg ikke også til kejserens stald?"

"Men hvorfor får hesten guldsko?" spurgte smeden, "begriber du det ikke?"

"Begriber? Jeg begriber, at det er ringeagt imod mig," sagde skarnbassen, "det er en krænkelse - og nu går jeg derfor ud i den vide verden!"

"Pil af!" sagde smeden.

"Grov karl!" sagde skarnbassen, og så gik den udenfor, fløj et lille stykke, og nu var den i en nydelig lille blomsterhave, hvor der duftede af roser og lavendler.

"Er her ikke dejligt!" sagde en af de små "Vorherres høns," der fløj om med sorte prikker på de røde skjoldstærke vinger. "Hvor her lugter sødt og hvor her er kønt!"

"Jeg er vant til bedre!" sagde skarnbassen, "kalder I dette kønt? Her er jo ikke engang en mødding!"

Og så gik den videre frem, ind i skyggen af en stor levkøj; der krøb en kålorm på den.

"Hvor dog verden er dejlig!" sagde kålormen, "solen er så varm! Alt er så fornøjeligt! og når jeg engang sover ind og dør, som de kalder det, så vågner jeg op og er en sommerfugl!"

"Bild dig noget ind!" sagde skarnbassen, "nu flyver vi om som sommerfugl! Jeg kommer fra kejserens stald,

men ingen der, ikke engang kejserens livhest, der dog går med mine aflagte guldsko, har slige indbildninger. Få vinger! flyve! ja nu flyver vi!" Og så fløj skarnbassen. "Jeg vil ikke ærgre mig, men jeg ærgrer mig dog!"

Så dumpede den ned på en stor græsplet; her lå den lidt, så faldt den i søvn.

Bevares, hvilken skylregn der styrtede! skarnbassen vågnede ved det plask og ville straks ned i jorden, men kunne det ikke; den væltede, den svømmede på maven og på ryggen, flyve var der ikke at tænke på, den kom vist aldrig levende fra denne plet; den lå hvor den lå og blev liggende.

Da det hoftede lidt, og skarnbassen havde blinket vandet af sine øjne, skimtede den noget hvidt, det var linned på blegen; den nåede derhen, krøb ind i en fold af det våde lintøj, det var rigtignok ikke, som at ligge i den varme dyng i stalden; men her var nu intet bedre, og så blev den her en hel dag, en hel nat, og også regnvejret blev. I morgenstunden kom skarnbassen frem; den var så ærgerlig over klimaet.

Der sad på linnedet to frøer; deres klare øjne lyste af bare fornøjelse. "Det er et velsignet vejr!" sagde den ene. "Hvor det forfrisker! og lintøjet holder så dejligt sammen på vandet! det kriller mig i bagbenene, som om jeg skulle svømme!"

"Jeg gad nok vide," sagde den anden, "om svalen, som flyver så vidt omkring, om den på sine mange rejser i udlandet har fundet et bedre klima, end vort; sådant et rusk, og sådan en væde! det er ligesom om man lå i en våd grøft! er man ikke glad ved det, så elsker man rigtignok ikke sit fædreland!"

"I har da aldrig været i kejserens stalde?" spurgte skarnbassen. "Der er det våde både varmt og krydret! det er jeg vant til; det er mit klima, men det kan man ikke tage med på rejsen. Er her ingen mistbænk i haven, hvor standspersoner, som jeg, kan tage ind og føle sig hjemme?"

Men frøerne forstod ham ikke, eller ville ikke forstå ham.

"Jeg spørger aldrig anden gang!" sagde skarnbassen, da den havde spurgt tre gange uden at få svar.

Så gik den et stykke, der lå et potteskår; det skulle ikke ligge der, men som det lå gav det ly. Her boede flere ørentvistefamilier; de forlanger ikke meget husrum,

men kun selskabelighed; hunnerne er især begavet med moderkærlighed, derfor var også hvers unge den kønneste og den klogeste.

"Vor søn er blevet forlovet!" sagde en moder, "den søde uskyldighed! hans højeste mål er engang at kunne krybe i øret på en præst. Han er så elskelig barnlig og forlovelse holder ham fra udskejelser! det er så glædeligt for en moder!"

"Vor søn," sagde en anden moder, "kom lige ud af ægget og var straks på spil; det sprutter i ham, han løber hornene af sig. Det er en uhyre glæde for en moder! Ikke sandt? Hr. Skarnbasse!" De kendte den fremmede på skabelonen.

"De har begge to ret!" sagde skarnbassen, og så blev den budt op i stuen, så langt den kunne komme under potteskåret.

"Nu skal De også se min lille ørentvist!" sagde en tredje og fjerde af mødrene, "det er de elskeligste børn og så morsomme! de er aldrig uartige uden når de har ondt i maven, men det får man så let i deres alder!"

Og så talte hver moder om sine unger, og ungerne talte med og brugte den lille gaffel de havde på halen til at trække i skarnbassens mundskæg.

"De finder nu også på alting, de småskælme!" sagde mødrene og dunstede af moderkærlighed, men det kedede skarnbassen, og så spurgte den om der var langt herfra til mistbænken.

"Det er langt ude i verden, på den anden side grøften!" sagde ørentvisten, "så langt, vil jeg håbe, kommer aldrig nogen af mine børn, for så døde jeg!"

"Så langt vil jeg dog prøve at nå!" sagde skarnbassen og gik uden afsked; det er galantest.

Ved grøften traf den flere af sin slægt, alle skarnbasser.

"Her bor vi!" sagde de. "Vi har det ganske lunt! Tør vi ikke byde Dem ned i det fede! Rejsen har vist trættet Dem!"

"Det har den!" sagde skarnbassen. "Jeg har ligget på linned i regnvejr, og renlighed tager især på mig! jeg har også fået gigt i vingeledet, ved at stå i træk under et potteskår. Det er rigtig en vederkvægelse at komme engang til sine egne!"

"De kommer måske fra mistbænken!" spurgte den ældste.

"Højere op!" sagde skarnbassen. "Jeg kommer fra kejserens stald, hvor jeg blev født med guldsko; jeg rejser i et hemmeligt ærinde, hvorom De ikke må fritte mig, thi jeg siger det ikke!"

Og så steg skarnbassen ned i det fede dynd; der sad tre

unge hunsarnbasser, de fnisede, for de vidste ikke hvad de skulle sige.

"De er uforlovede!" sagde moderen, og så fnisede de igen, men det var af forlegenhed.

"Jeg har ikke set dem skønnere i kejserens stalde!" sagde den rejsende skarnbasse.

"Fordærv mig ikke mine pigebørn! og tal ikke til dem, uden De har reelle hensigter; - men det har De, og jeg giver Dem min velsignelse."

"Hurra!" sagde alle de andre, og så var skarnbassen forlovet. Først forlovelse, så bryllup, der var jo ikke noget at vente efter.

Næste dag gik meget godt, den anden luntede af, men på den tredje dag skulle man dog tænke på føden for kone og måske rollinger.

"Jeg har ladet mig overraske!" sagde den, "så må jeg nok overraske dem igen -!"

Og det gjorde den. Væk var den; væk hele dagen, væk hele natten - og konen sad enke. De andre skarnbasser sagde, at det var en rigtig landstryger de havde optaget i familien; konen sad dem nu til byrde.

"Så kan hun sidde som jomfru igen!" sagde moderen, "sidde som mit barn! fy, det lede skarn, som forlod hende!"

Han var imidlertid på farten, var sejlet på et kålblad over grøften; hen på morgenstunden kom to mennesker, de så skarnbassen, tog den op, vendte og drejede den og de var meget lærde begge to, især drengen. "Allah ser den sorte skarnbasse i den sorte sten i det sorte fjeld! står der ikke således i Alkoranen?" spurgte han og oversatte skarnbassens navn på latin, gjorde rede for dens slægt og natur. Den ældre lærde stemte imod at den skulle tages med hjem, de havde der lige så gode eksemplarer, sagde han, og det var ikke høfligt sagt, syntes skarnbassen, derfor fløj den ham af hånden, fløj et godt stykke, den var blevet tør i vingerne og så nåede den drivhuset, hvor den i største bekvemmelighed, da det ene vindue var skudt op, kunne smutte ind og grave sig ned i den friske gødning.

"Her er lækkert!" sagde den.

Snart faldt den i søvn og drømte at kejserens hest var styrtet og at hr. Skarnbasse havde fået dens guldsko og løftet om to til. Det var en behagelighed og da skarnbassen vågnede, krøb den frem og så op. Hvilken pragt her i drivhuset! store viftepalmer bredte sig i højden, solen gjorde dem transparente, og under dem vældede der en fylde af grønt og skinnede der blomster, røde som ild, gule som rav og hvide som

nyfalden sne.

"Det er en mageløs plantepragt! hvor den vil smage når den går i forrådnelse!" sagde skarnbassen. "Det er et godt spisekammer; her bor vist af familien; jeg vil gå på eftersporing, se at finde nogen, jeg kan omgås med. Stolt er jeg, det er min stolthed!" Og så gik den og tænkte på sin drøm om den døde hest og de vundne guldsko.

Da greb lige med ét en hånd om skarnbassen, den blev klemt, vendt og drejet.

Gartnerens lille søn og en kammerat var i drivhuset, havde set skarnbassen og skulle have fornøjelse af den; lagt i et vindrueblad kom den ned i en varm bukselomme, den kriblede og krablede, fik så et tryk med hånden af drengen, der gik rask af sted til den store indsø for enden af haven, her blev skarnbassen sat i en gammel knækket træsko, som vristen var gået af; en pind blev gjort fast, som mast; og til den blev skarnbassen tøjret med en ulden tråd; nu var den skipper og skulle ud at sejle.

Det var en meget stor indsø, skarnbassen syntes, at det var et verdenshav og blev så forbavset, at den faldt om på ryggen og sprættede med benene.

Træskoen sejlede, der var strømning i vandet, men kom fartøjet lidt for langt ud, så smøgede den ene dreng straks sine bukser op og gik ud og hentede det, men da det igen var i drift blev der kaldt på drengene, alvorligt kaldt, og de skyndte dem af sted og lod træsko være træsko; den drev og det altid mere fra land, altid længere ud, det var gyseligt for skarnbassen; flyve kunne den ikke, den var bundet fast til masten.

Den fik besøg af en flue.

"Det er et dejligt vejr vi har!" sagde fluen. "Her kan jeg hvile mig! her kan jeg sole mig. De har det meget behageligt!"

"De snakker, som De har forstand til! ser De ikke, at jeg er tøjret!"

"Jeg er ikke tøjret!" sagde fluen og så fløj den.

"Nu kender jeg verden!" sagde skarnbassen, "det er en nedrig verden! jeg er den eneste honnette i den! Først nægter man mig guldsko, så må jeg ligge på vådt linned, stå i træk og til sidst prakker de mig en kone på. Gør jeg nu et rask skridt ud i verden, og ser hvorledes man kan have det og jeg skulle have det, så kommer en menneskevalp og sætter mig i tøj på det vilde hav. Og imidlertid går kejserens hest med guldsko! det kreperer mig mest; men deltagelse kan man ikke vente sig i denne verden! mit levnedsløb er meget interessant, dog hvad kan det hjælpe når ingen

kender det! Verden fortjener heller ikke at kende det, ellers havde den givet mig guldsko i kejserens stald, da livhesten blev skoet og jeg rakte benene frem. Havde jeg fået guldsko, da var jeg blevet en ære for stalden, nu har den tabt mig og verden har tabt mig, alt er ude!" Men alt var ikke ude endnu, der kom en båd med nogle unge piger.

"Der sejler en træsko!" sagde den ene.

"Der er et lille dyr tøjret fast i den!" sagde den anden.

De var lige ved siden af træskoen, de fik den op, og den ene af pigerne tog en lille saks frem, klippede uldtråden over uden at gøre skarnbassen skade og da de kom i land, satte hun den i græsset.

"Kryb, kryb! flyv, flyv, om du kan!" sagde hun. "Frihed er en dejlig ting!"

Og skarnbassen fløj lige ind af det åbne vindue på en stor bygning og der sank den træt ned i den fine bløde, lange manke på kejserens livhest, der stod i stalden, hvor den og skarnbassen hørte hjemme; den klamrede sig fast i manken og sad lidt og summede sig. "Her sidder jeg på kejserens livhest! sidder som rytter! Hvad er det jeg siger! ja nu bliver det mig klart! det er en god ide, og rigtig. Hvorfor fik hesten guldsko? Det spurgte han mig også om, smeden. Nu indser jeg det! for min skyld fik hesten guldsko!"

Og så blev skarnbassen i godt humør.

"Man bliver klarhovedet på rejsen!" sagde den.

Solen skinnede ind på den, skinnede meget smukt. "Verden er ikke så gal endda," sagde skarnbassen, "man må bare vide at tage den!" Verden var dejlig, thi kejserens livhest havde fået guldsko fordi skarnbassen skulle være dens rytter.

"Nu vil jeg stige ned til de andre basser og fortælle hvor meget man har gjort for mig; jeg vil fortælle om alle de behageligheder jeg har nydt på udenlandsrejsen, og jeg vil sige, at nu bliver jeg hjemme så længe, til hesten har slidt sine guldsko!"

* * *